

NOVA PRAVDA

Uredništvo in uprava v Ljubljani,
Narodni dom, I. nadstr. — Telef. 77.

Izhaja vsako soboto.

Mesečna naročnina 6 Dinarjev,
za inozemstvo 8 Din.

Dvaindvajseta vlada.

Nismo opozicijonci iz principa. Prav nič bi nas ne zadrževalo, da bi govorili o vladi samo najbolje. Veliko raje bi to storili, kot pa da moramo vladino udejstvovanje le grajati.

Od ujedinenja do danes imamo že 22. vlado. Brezdvomno visoka številka v tem kratkem času. Pogosto menjavanje vlad onemogoča državno konsolidacijo. Komaj je zavzela nova vlada ministrske resore in komaj je razvila svoj program, že se je pričelo govoriti o nestabilnosti vlade in to toliko časa, dokler se ni res v najkrajšem razdobju umaknila novi vladi. V nekaj mesecih je pa nemogoče izvesti ta ali oni program — dela in to tem manj, če se vladajoči zaveda, da so mu ure vladanja štete in da še preden bo izvršil samo predpriprave zamišljenih reform, da bo že vržen v položaj brezpomembnega opozicijonalnega poslanca.

Pri skrajno nestalni politični strukturi je tudi opozicija negativna. Konstruktivna opozicija je mogoča le pri stalnih političnih prilikah. Le takrat lahko pričakujemo, da ne bo opozicija pri vseh svojih nastopih le demagogično izrabljala najnižje instinkte ljudskih množic, ampak da se bo v svojem udejstvovanju posluževala pozitivne kritike in stvarnih ter inicijativnih predlogov.

Če bi imeli od ujedinenja do danes vsaj polovico manj vlad, potem se bi pri nas gotovo nahajal parlamentarizem na višji stopnji. Parlamentarizem ne bi zapadel latentni krizi, ki je zavzela že tak obseg, da se sicer demokratično vzgojeno ljudstvo sprašuje: čemu volitve, čemu parlament, čemu vlade, ko je pa edini efekt vsega: brezdelje in krize, prevlajoče se ena v drugo.

Ob nastopu RR vlade so optimisti pričakovali novo in ustvarjajoče razdobje v

naši notranji politiki. Prav nič se ne izogibamo priznati, da smo bili tudi mi med temi optimisti. Žalibog smo se pa v tem optimizmu varali. Ne le, da ni RR vlada zboljšala že itak desolatnih razmer v državi, ampak jih je še poslabšala.

Pomislimo samo: Glavno delo je RR vlada izvedla s sprejetjem proračuna. Ali pa je sprejeti proračun korak naprej? Ali se niso ljudstvu naložila le nova bremena, ki niso v nobenem skladu z dobrotami proračuna? In kar nas najbolj zanima: socialna politika. Ravno RR vlada je demontirala ministrstvo za socialno skrb in skrčila vse proračunske postavke socialnega skrbstva na naravnost za delavstvo ponižujoči minimum. Ni čuda, če v teh razmerah stalno narašča armada gladnih brezposelnih, onih nesrečnežev, ki bi radi delali, a jim odgovorna vlada ne da kruha.

RR vlada je pri svojem nastopu obljubovala, da bo uvedla v državno upravo red in poštenje. Kaj je bil efekt obljub po enoletnem vladanju? Še nikdar se ni govorilo toliko o partizanstvu v javni upravi, o korupcijah in podobnih nečednih aferah, kot pa za časa RR vlade.

Kakor vsa znamenja kažejo, bo odšla s parlamentom vred tudi RR vlada na počitnice, iz katerih se pa v sedanji obliki nič več ne povrne. Med koaliranimi strankami so dospela nesoglasja do vrhunca. Skoraj vsi mostovi sporazumnega dela med obema R so zrušeni. Končni prelom je pred durmi. Če že ne danes, ali jutri, pa gotovo jeseni.

Ne bo nam žal za dvaindvajseto vlado. Samo to bi želeli, da ji ne sledi triindvajseta vlada, ki bi bila enaka svojim prednicam.

Viharji v čehoslovaški notranji politiki.

V čehoslovaški republiki so se notranje-politični dogodki razvili v smer, katere še pred meseci ne bi nikdo pričakoval. Danes pa stojimo pred dejstvom, da je čehoslovaški parlamentarizem zapustil svoje dosedanje tradicije in da je krenil na povsem nova pota.

Od prevrata sem sta si v čehoslovaškem parlamentu stala nasproti dva tabora: tabor strank, ki se borijo za češko narodnost in državno samostojnost proti taboru nemških in madžarskih strank, katerim so stali po boku mednarodni komunisti in slovaški klerikalni avtonomisti. In ker je zemljepisni in politični položaj ČSR takšen, da je težko izročiti njeno vodstvo tudi le deloma v roke ljudi, ki nimajo za čehoslovaško državno samostojnost prav nobenega smisla, je izgledalo, da bo preteklo še precej časa, preden se pokažejo v čehoslovaškem političnem življenju nove grupacije.

Toda prišlo je drugače. Stranke, ki so takorekoč še včeraj odločno odklanjale vsako sodelovanje s protidrjavno mislečimi strankami, so naenkrat obrnile svoj program

in svojo taktiko. Kakor da niso gospodarska in kulturna vprašanja trdno vezana na narodno državni republikanski program in kot da ni globoke zavisnosti med enoto naroda in njegovo socialno strukturo v demokraciji, so zastopniki posestnikov, industrijecev, trgovcev in zastopniki katoliške cerkve zapustili enotno fronto lastnega naroda in se vrgli v objem Nemcev in Madžarov, ter napovedali najostrejši boj proti zastopnikom širokih in siromašnih slojev lastnega naroda.

In vsled česa vse to? Vsled carin in duhovniških plač. Ker socialisti kot zastopniki neimovitih niso mogli pristati na povišanje carine na žito, ki bi zadelo prav ljudi, ki jih oni zastopajo, so si češki agrarci preko njihovih glav podali roke z Nemci in Madžari. In ker socialisti niso hoteli pristati na nove milijonske izdatke za duhovniške plače, so paktirali katoliški politiki z onimi, ki so pripravljani prodati češke države za svoje politične in razredne interese. S povišanjem carine na hranila in s povišanjem duhovniških plač pa so rafinirano zvezali uradniški zakon,

ki pa bo dejansveno prinesel čehoslovaškemu uradništvu prav malo dobrega, ker bo vsled zvišane carine in novih davkov, ki bodo potrebni za kritje povišanih duhovniških plač, narasla splošna draginja.

Neki tukajšnji list se je zaletel vsled odpora čeških socialistov proti novi obremenitvi posebno v bratsko češko narodno socialistično stranko. Oglejmo si torej поблиže vzroke, zakaj da so tako postopali.

V vprašanju povišanja carin na hranila je jasno zato, ker to povišanje obremeni predvsem najrevnejše sloje. Čim večja carina na uvoz hranil, tem dražja so hranila in siromašni vsako podražjenje najtežje prenesejo. Da je bilo v tem pogledu postopanje socialistov pravilno, o tem ni treba niti razpravljati.

In povišanje duhovniških plač? Malokateri narod je pred rimsko-katoliškim duhovništvom, ki se je vedno vezalo z njegovimi sovražniki, toliko prestal, kot baš češki narod. V čehoslovaški republiki je milijone državljanov, ki niso katoliki in ki bodo morali sedaj prispevati k plačam katoliških duhovnikov, ki so jim deveta briga. V ČSR obstoji še več drugih cerkva, ki so popolnoma brez imetja in ki vendar ne prejemajo niti vinarija državne podpore, temveč so navezane samo na prispevke svojih vernikov. Poleg tega pa je katoliška cerkev v ČSR silno bogata in njeno premoženje se ceni na 2 milijardi (2.000.000.000) čeških kron. Torej bi bila pri malo dobri volji katoliška cerkev na Češkem sama zmožna povišati plače svojim potrebnim služabnikom. In končno je popolnoma pravilno socialistično naziranje, da če se mora vsako društvo zdrževati z lastnimi sredstvi, to je po večini s prispevki svojih članov, da naj stori tudi katoliška cerkev. Če bi vsak njen vpisani vernik dal zanj samo 20 Kč letno, bi prejemale letnih 200.000.000, kar bi menda zadostovalo. In 20 Kč na leto za večno zveličanje menda vendar ni preveč.

Postopanje čeških socialistov je bilo tako v vprašanju carin kakor v vprašanju duhovniških plač povsem pravilno, tako pravilno, kot je bilo nepravilno in sramotno postopanje ostalih čeških strank.

ARGUS je naš najboljši domači informacijski zavod.
ARGUS ima v vseh krajih zanesljivo zastopništvo.
ARGUS obvešča o vsem, zlasti o imovinskem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privat. oseb.
ARGUS ove informacije so vedno točne, izčrpne in hitre.
ARGUS se nahaja v Vuka Karadžića ulici 11 Beograd.
ARGUS ov telefon je 6-25, njegov brzojavni naslov Argus.

»Brezalkoholna Produkcija«, Ljubljana, Poljanski nasip 10/36 pošlje vsakemu naročniku »Nove Prayde« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj, ne bo vam žal!

Blejska konferenca.

Koncem prošlega tedna se je završila na Bledu konferenca Male antante, ki je od svoje ustanovitve sem važen činitelj v jugovzhodno-srednjeevropskem političnem svetu. V sebi združuje namreč tri najmočnejše srednjeevropske države Češkoslovaško, Jugoslavijo in Rumunijo in morajo jo vsled tega primerno upoštevati tudi evropske in izvenevropske velesile.

Mala antanta je bila ustanovljena najprej kot defenzivna zveza med Jugoslavijo in Češkoslovaško proti madžarski agresivnosti. Pozneje je tej zvezi pristopila še Rumunska. Spočetka ozki program Male antante se je pa sčasoma razširil na vsa važnejša politična vprašanja, ki se tičejo položaja srednjeevropskih držav in sestanki zunanjih ministrov držav Male antante so izgubili svoj prvotni izključno informativni značaj. Danes se na teh sestankih tudi sklepa če ne že v formalno, pa vsaj o moralno obveznih direktivah.

Kaj je prinesla zadnja taka konferenca na Bledu? V vprašanju uspehov moramo ločiti dve strani: uspehe Male antante kot celote in pa uspehe, ki so jih v okvirju Male antante dosegle posamezne udeležene države. Predvsem nas zanima seveda, v kaki meri se je v tem pogledu uveljavila Jugoslavija.

Za Malo antanto kot celoto pomeni blejska konferenca nedvomno lep uspeh. Predvsem je dokazala neosnovanost v neprijateljskem in deloma celo v prijateljskem svetovnem časopisju zelo razširjene vesti, da se je Mala antanta že preživela in da se nahaja v likvidaciji. Kako neosnovane so te vesti, to je najboljši pokazala obnovitev defenzivnih pogodb med vsemi tremi državami. Obnovitev teh pogodb dokazuje tudi, da je Mala antanta važen činitelj v evropski politiki v duhu Locarna.

V kolikor gre za delovanje Društva narodov, se je izkazalo, da zastopajo vse tri države iste smernice in to ne samo glede

vprašanij, ki se jih naravnost tičejo, temveč tudi v vprašanjih ki se tičejo cele Evrope. To je važno posebno danes, ko se Društvo narodov nahaja v krizi, ki ni samo formalna, kot je bila v marcu, temveč, ki je strogo politična.

O madžarskih ponarejevalcih bankovcev se je razpravljalo že na svetu Društva narodov in tam je bil storjen sklep, ki je popolnoma v intencijah Male antante. Vsled tega se v tej zadevi oficijelno na blejski konferenci ni sklepalo.

Glede odnošajev do ostalih držav se da ugotoviti, da so dobri tako napram Franciji, kot Italiji. Isto velja tudi o Poljski in Avstriji.

O gospodarskih vprašanjih se na blejski konferenci ni razpravljalo.

Slabše kakor Mala antanta kot celota je na konferenci odrezala Jugoslavija. Naš zunanji minister dr. Ninčič, ki je bil predinstiniran zato, da zastopa Malo antanto v svetu Društva narodov, je moral to mesto odstopiti rumunskemu zunanjemu ministru Mitileneu. To je odločno neuspeh, ki smo ga doživeli in je za nas tembolj občutljiv, ker bi nam z mestom v svetu Društva narodov bila dana možnost, da direktno kontroliramo Bolgarsko, kako da bo uporabila posojilo, dovoljeno ji za podporo beguncem. Saj vsi vemo, da se taka posojila čestokrat porabijo v popolnoma druge namene, kot so bila dana. Ta možnost nam je šla seveda z odstopom mesta v svetu Društva narodov po vodi.

Na Bledu se je istočasno z konferenco politične Male antante vršila tudi konferenca novinarske Male antante, ki predstavlja dragoceno sredstvo in sodelavca za izvajanje programa in idej politične Male antante. Obenem pa je novinarska Mala antanta organ za medsebojno informiranje, kakor tudi organ za informiranje izven Male antante stoječega inozemstva. V enem in drugem pogledu se izpopolnjuje od dne do dne.

Z uspehi ene in druge blejske konference smo v splošnem lahko zadovoljni.

Izseljevanje rudarjev v Francijo.

Delavska zbornica objavlja:

V sredo, dne 23. t. m. je odšel v Francijo drugi transport rudarjev. Prvi, ki se je odpravil sredi maja, je obsegal 46 delavcev z družinami za železrudnik Societe Metallurgique de Knutange v Alzaciji, zdajšnji pa 120 rudarjev-samecev, od katerih odpade 15 na železrudnik Societe des Acieries de Longwy. Tucquegnieux v Alzaciji, ostali pa na premogokop Societe des mines Gourrierres, Billy Montigny, Pas de Calais v severni Franciji.

Kar se tiče rodbin, je ministrstvo socialne politike na intervencije Delavske zbornice dovolilo izselitev 44im, ki bi jih bile pripravljene sprejeti francoske družbe takoj, ko bodo urejena primerna stanovanja. Priporoča pa se družinam, naj si za enkrat še ne delajo stroškov z nabavo potnih listov, ker ni določeno, kedaj bi mogli oditi še nadaljnji.

Za samce in tudi one poročene, ki bi mogoče hoteli oditi sami brez obitelji, se vrši zdravniški pregled in podpis pogodb v soboto 26. t. m. ob 9. dopoldne v Delavskem domu v Trbovljah.

Vsi, ki že imajo potne liste — po novem je potrebnih 6 fotografij, ker jih potrebujejo nekaj za oblasti v Franciji — naj jih prineso s seboj, ostali pa si jih naj čimprej preskrbe, da bo mogoče kar najhitreje odpraviti prihodnji transport.

Delavstvo se opozarja, da je izseljeniška akcija namenjena le onim revežem, ki so brez

dela, drugim pa se svetuje, naj ostanejo pri svojem delu v domovini.

Po došlih informacijah je pripravljeno sprejeti večje število delavcev tudi podjetje Dukič v Trbovljah.

Naročajte „NOVO PRAVDO!“

Priporočamo knjige ljudske univerze.

1. zv. Karl Ozvald: **O potrebi socialnoetične orientacije**; cena 3 Din.
2. zv. Alojzija Štebi: **Zaščita zanemarjene dece in mladine**; cena 3 Din.
3. zv. Dr. Alma Sodnik: **O vzgoji deklet**; cena 3 Din.
4. zv. F. S. Finžgar: **O lepi knjigi**; cena 3 Din.
5. zv. Dr. Rado Kušej: **Cerkev v luči prava in etike**; cena 5 Din.
6. zv. Dr. Metod Dolenc: **Kaj hoče moderno kazensko pravo**; cena 5 Din.
7. zv. Jos. Wester: **O naši srednji šoli**; cena 5 Din.
8. zv. Ing. Jaroslav Foerster: **O strokovnem šolstvu**; cena 5 Din.

Zvezki se dobe v knjigarnah, ali se pa pismeno naročajo pri ZADRUŽNI KNJIGARNI, r. z. z o. z. v Ljubljani.

Zvišanje mezdnih razredov v splošnem zavarovanju I

V delojemalskih vrstah se je ponovno poudarila potreba, da se mezdni razredi v splošnem zavarovanju preuredi, da ne bo gospodarsko občutne in bistvene razlike med dejanskim zaslužkom in zavarovalno mezdo in podporo. Občutnejša razlika se je pokazala posebno v najvišjem mezdnem razredu, kjer so se odmerjale dajatve in seveda tudi prispevki po najvišji zavarovalni mezdi, ki je znašala doslej 40 Din dnevno. Vsled tega je nujno porasla razlika med dejanskim zaslužkom in z nakazanimi dajatvami.

Zato je ravnateljstvo osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu predlagalo ministru za socialno politiko, da se najvišja zavarovalna mezda poviša in vsaj deloma prilagodi dejanskim razmeram. Minister za socialno politiko je z naredbo broj 380 od 9. aprila 1926, razglašeno v Uradnem listu ljubljanske in mariborske oblasti od 18. maja 1926, zvišal najvišjo zavarovalno mezdo od 40 Din na 48 Din na ta način, da bodo odslej uvrščeni v XVII. mezdni razred le oni delojemalci, ki prejemajo dnevne mezde nad 40 dinarjev in največ 48 Din, v novi XVIII. mezdni razred pa oni, ki zaslužijo več kot 48 Din dnevno, in sicer znaša zavarovalna mezda za ta razred 48 Din.

Za delojemalce, spadajoče v novi XVIII. mezdni razred, znaša dnevni prispevek:

- za slučaj bolezni Din 2.88 (1.44 za delojemalca),
- za delavsko zbornico Din 0.24 (0.24 za delojemalca),
- za borzo dela Din 0.14 (0.07 za delojemalca).

Denarne dajatve po XVIII. mezdnem razredu pa znašajo:

- dnevna hranarina 32 Din,
- dnevna porodnina 36 Din,
- dežja oprema 672 Din,
- pogrebina 1440 Din.

Naredba o ustanovitvi novega meznega razreda stopi s 1. julijem t. l. v veljavo. Ker se bodo torej od tega dneva dalje predpisovali prispevki tudi po tem mezdnem razredu, obenem pa odmerjalo tudi dajatve, je v interesu prizadetih zavarovancev, da skrbno za pravočasno pravilno prijavo dejanskega zaslužka.

Na gornje se pravočasno opozarjajo vsi zavarovanci, ki spadajo po citirani naredbi v XVIII. mezdni razred. Kdor bi se pa za pravilno uvrstitev pravočasno ne zanimal, se pač ne bo smel pritoževati, če bo moral čakati na dajatve zato, ker bo moral urad šele ugotavljati dejanski zaslužek.

Politični pregled.

Nesoglasja med beogradskimi radikali. Pri postavljanju kandidatov za občinske volitve v Beogradu so nastale med pašičevci in centrom stranke, katere predstavitelj je Maksimović, velika nesoglasja. Na radikalnem zboru v Beogradu je dobila Maksimovičeva lista 44 glasov, dočim je Pašičev kandidat ostal v manjšini s 11 glasovi. Spor med beogradskimi radikali se zelo komentira v politični javnosti. Pašič je sporočil Ljubi Živkoviću, da ne more trpeti sedanjega stanja v radikalni organizaciji in mu naroča, da napravi vse korake, da se doseže med radikali popolno soglasje.

Nestalnost uradništva. Pravosodni minister je predložil narodni skupščini najni predlog, s katerim se naj čl. 234 službene pragmatike za javne nameščence tako spremeni, da se nestalnost po-

daljša do 1. septembra 1929. Večina parlamenta (radikali in radičevci) so sprejeli predlog pravosodnega ministra. S suspenzijo stalnosti je prizadeta javnim nameščencem nova velika krivica. Javni nameščenci bodo še naprej na milost in nemilost izročeni pritisku raznih mogočnih partizanov. O politični in socialni svobodi javnih nameščencev niti govora ne more biti. V državni upravi bo še naprej najmerodajnejši partijski interes. Zakoni se ne bodo spoštovali, ker bo uradništvo še naprej politično odvisno.

Zlorabe v finančnem ministrstvu. Poslanec Dimitrije Vujić je v narodni skupščini odkril strahovite zlorabe v finančnem ministrstvu. Po Vujićevi trditvi je baje načelnik ministrstva Stojanović izposloval, da so se v finančni zakon sprejele razne olajšave za prodajalce likerjev in opojnih pijač, za kar je prejel 80.000 Din. Velike zlorabe je izvršil po Vujićevih navedbah tudi direktor neposrednih davkov. — Pričakovati je torej nove afere, ki bodo osvetlile najtemnejše kotičke naše državne uprave.

Akcije Ljube Jovanovića v Vojvodini niso dosegle zaželenega uspeha. To najbolj dokazuje konferenca v Subotici, kjer je bilo navzočih 300 ljudi. Po vsakem referatu se je moralo referirati še v madžarskem jeziku, ker je bilo navzočih veliko Madžarov. Srbi-radikali so se izognili zborovanju. Pašićev vpliv je v Vojvodini še vedno odločilen.

Obtožba proti Stojadinoviću. Ožja opozicija je vložila proti bivšemu finančnemu ministru Stojadinoviću interpelacijo, kjer ga obdolžuje, da je oškodoval državo pri izplačilu dolgov inozemskim tvrdkam in pri pogodbi s papirnico Vapa.

Končni rezultati občinskih volitev v Dalmaciji so ti-le: HSS 913 odbornikov in 51.746 glasov, radikali 207 odbornikov in 16.280 glasov, samostojni demokrati 129 odbornikov in 8361 glasov, izvenstrankarske liste 112 odbornikov in 4139 glasov, bloki 103 odbornikov in 6469 glasov, hrvatske skupine 43 odbornikov in 3883 glasov, socialisti 47 odbornikov in 3327 glasov, davidovičevci 41 odbornikov in 2372 glasov, zemljoradniki 35 odbornikov in 1198 glasov; skupaj 1671 odbornikov in 101.920 glasov.

Demonstracije v Zagrebu. Proti nettunskim konvencijam so se vršile v Zagrebu velike demonstracije, katerih se je udeleževalo predvsem dijaštvo. Aretiranih je bil 27 oseb.

Washingtonski dogovor, ki urejuje odplačevanje našega vojnega dolga v Ameriki, je ratificirala narodna skupščina z glasovi večine. Naš dolg v Ameriki znaša 62.850.000 dolarjev.

Ing. Jan Flora.

Socializacija industrijskih podjetij.

Osnova vsakega socializma je socializacija, podružabljenje produkcijskih sredstev in s tem podružabljenje proizvodnje, produkcije. To temeljno zahtevo nahajamo v programu vsake socialistične stranke. Skoro nikjer pa ne najdemo smernic, kako da naj se to podružabljenje izvede in če bi vprašali najhujše socialno-revolucionarne demagoge, kako si predstavljajo praktično izvedbo socializacije proizvodnje, bi prav gotovo ostali dolžni odgovor ali pa bi se zatekli k frazam brez jedra. Ker pa je za vsako organizacijo največje važnosti, da točno pozna svoje praktične cilje, dejanstveno uresničitev svojih idej, podajamo nekaj misli o praktični izvedbi socializacije, do katere prej ali slej mora priti, če naj se človeštvo sploh izkoplje iz sedanjega trhlega in socialno ter gospodarsko nepravičnega družabnega reda.

Poglavitni ugovori — in priznajmo odkrito, da so ti ugovori v gotovi meri upravičeni — ki se navajajo proti socializaciji industrijskih in ostalih podjetij, so sledeči:

Iz NSS.

Okrožna konferenca NSS v Mariboru. V nedeljo 20. t. m. se je vršila v Mariboru v prostorih krajevnih organizacij NSS ustanovna konferenca mariborske okrožne organizacije NSS. Udeležba je bila prav lepa, vendar smo pogrešali zastopnike dveh krajevnih organizacij. Načelstvo stranke sta zastopala na tej konferenci strankin načelnik tov. Rudolf Juvan in član načelstva tov. Josip Ambrožič. Po prečitaniu organizacijskega reda se je prešlo na volitev vodstva. Predsednikom je bil izvoljen tov. Anton Brandner iz Maribora, podpredsednikom pa tov. Drago Gobec iz Celja. V odboru so zastopniki vseh krajevnih organizacij iz Mariborske oblasti. Nato je sledilo poročilo načelstva, katero je podal načelnik tovariš Juvan. V daljšem govoru je podal notranjo sliko strankine organizacije ter utemeljeval taktiko strankinega načelstva z ozirom na sklepe delegatskih zborov in izvrševalnega odbora. Tovariš Ambrožič je poudarjal važnost nove oblast-

ne organizacije ter pozivljval novo izvoljeni odbor, da zanese idejo narodnega socializma po vsej mariborski oblasti. Končno se je sklenilo, da se skliče čimprej še ena konferenca, na kateri naj bi se predvsem razpravljalo o strankinem položaju in o taktiki. Ugotoviti moramo, da je vladalo na konferenci prav dobro razpoloženje za strankino enotnost ter smo uverjeni, da je že prva konferenca k tej enotnosti veliko pripomogla.

Ustanovna konferenca NSS za ljubljansko (kranjsko) okrožje se vrši v nedeljo 27. t. m. ob 10. uri dopoldne v spodnjih strankinih prostorih Narodnega doma v Ljubljani. Opozorjamo še enkrat vse zastopnike krajevnih, strokovnih in mladinskih organizacij, da zanesljivo pošljejo na to konferenco svoje zastopnike in sicer po številu toliko, kolikor so prejeli vabil. Ker se bo na tej konferenci izvolilo tudi vodstvo za ljubljansko oblast, je polnoštevilna udeležba zastopnikov vseh organizacij nujno potrebna.

Beleške.

Nedoslodni »Narodni dnevnik«. V zadnji številki »Nove Pravde« smo obsodili SLS, da se poteguje za nemško uradovanje v kočevskih uradih. Nemci imajo že itak veliko koncesij in niso vredni novih toliko časa, dokler ne dobi iste koncesije naš živelj na Koroškem. »Narodni dnevnik« se je v to našo notico obregnil in pravi, da padamo vedno globlje v esdesarijo, ker smo proti temu, da bi narodne manjšine dobile svoje pravice. V isti številki pa prinaša »Narodni dnevnik« uvodnik, kjer obravnava izstop dr. Morocuttija iz vodstva nemške politične organizacije in kjer ugotavlja, da je med Nemci zmagala struja, ki je »vse drugo, samo ne lojalna in za sodelovanje s Slovenci sposobna«. Na eni strani zagovarja »Narodni dnevnik« koncesije Nemcem, na drugi strani jim pa odreka državljansko lojalnost. Na eni strani prihaja »Narodni dnevnik« do prepričanja, da se je pričela nemška politika gibati v vodah iredentizma, na drugi strani mu je pa všeč, da se v teh razmerah odpre nemščini na stežaj vrata v naših uradih. Res globoko je zabredel »Narodni« dnevnik!

Kje so poslanci? Pri glasovanju o odplačevanju dolga v Ameriki je bilo pri glasovanju navzočih 144 poslancev od vladne večine in 13 poslancev od opozicije. Iz števil, ki so bile n. pr. dosežene pri tem važnem glasovanju, je razvidno, da ni bilo v narodni skupščini navzočih niti polovico poslancev. Podobni rezultati so tudi pri dru-

gih važnih glasovanjih. Ljudstvo opravičeno sprašuje, kjer so poslanci? Zakaj se ne udeležujejo sej? Zakaj so sprejeli dolžnosti poslanca in zakaj prejemajo bogate dijete?

Potvarjanje. V zadnji številki »Nove Pravde« smo v notici »SLS vicekonzul« pripomnili, da naj »Slovenec« odgovori na očitke, da se je Fran Barle, kot uradnik zunanjega ministrstva v Düsseldorfu strankarsko eksponiral za SLS. Pri tem smo pa že v naprej dobesedno povedali svoje mnenje: »da se ne sme nobenega državnega uradnika preganjati radi njegovega političnega naziranja.« To se pravi: tudi uradnik zunanjega ministrstva ima lahko svoje strankarsko prepričanje, katero ne sme biti nobenemu v izpodtiko. Strankarsko se pa uradnik zunanjega ministrstva izven meja naše države ne sme udeleževati, ker to ni v skladu z njegovim položajem. Za vsakega pametnega človeka je jasno, da n. pr. vicekonzul v Düsseldorfu ni bil postavljen kot klerikalni agitator, ampak kot funkcionar države, ki mora s svojim nestrankarskim udeleževanjem tako v uradu kot izven njega ščititi, zastopati in družiti vse delavce brez razlike na strankarsko pripadnost. Navzlic našemu jasno izraženemu stališču pa »Narodni dnevnik« potvarja našo notico in pravi, »da »Nova Pravda« odobrava premestitev uradnika iz strankarskih ozirov«. Tako polemizira »objektivni in nestrankarski« »Narodni dnevnik«.

1. Da sicer delavstvo pri socializaciji podjetij dobi pravico do soudeležbe na dobičku, da pa ne pove, kako naj se krijejo eventualne izgube.

2. Da socializirana podjetja vsled pomanjkanja osebnega interesa ne bodo tako prospevala, kakor podjetja, katere vodi zasebni lastnik.

Če smo dejali, da te pomisleke tudi mi socialisti priznavamo v gotovi meri za upravičene, ni s tem rečeno, da bi smatrali socializacijo za škodljivo, oziroma nemogočo. Poznani so nam neuspehi raznih socializacijskih poizkusov, vemo dobro, da pri preživljanju socialnih pokretov ne smemo računati samo z inteligentnim in visoko nrvstvenim človeškim materijalom, vemo tudi, da bo predstavljala končna rešitev tega vprašanja kompromis med različnimi složkami človeštva: toda vse to nas le vzpodbuja, da poiščemo razrešitev vprašanj, ki so na prvi pogled navidezno nerešljiva.

Z rizikom izgube mora računati vsak podjetnik. Pri sedanjih sestavi zasebnega podjetništva mora kriti izgubo podjetnik iz svojega; če je podjetje trajno pasivno, je podjetnik opusti.

Kako pa bo pri socializovanih podjetjih?

V duhu današnjega časa bo skoro vsak socialist odgovoril, da mora izgubo nositi končno država. To je sicer udobna rešitev, toda nezadovoljiva in s socialnega stališča naravnost krivična; in vendar je v njej kakor v vsakem splošnem naziranju zrnice resnice. Gre za to, da se to zrnice izlušči.

Mogoče je in obstoja nevarnost, da pride absolutno in sebično uveljavljanje individualnosti in pravice na popolno svobodo posameznika družbo k popolnemu razvratu (anarhiji), ki bi predal to družbo zopet na milost in nemilost silnim posameznikom. Moresi si tudi predstavljati, da bi se delavstvo kake industrijske stroke, ki izdeluje za družbo popolnoma nepogrešljive predmete, zavedlo svoje moči in stavljalo stalno nove in večje zahteve. O kakem razmerju med stroški produkcije in prodajno ceno, o rentabilnosti podjetja, potem seveda ne bi bilo niti govora. Tako podjetje bi bilo trajno pasivno in vprašanje kritja izgube bo stalno na dnevnem redu.

Tu vidimo jasno nevarnost in nedopustnost enostavnega sindikaliziranja proizvajalnih in delovnih strok. Današnji razredni boj bi se prav hitro izpremenil v strokovni boj (boj

Mladinski vestnik.

Odbor »Bratstva« v Zagorju ob Savi vabi vse brate in sestre, NSS, NSSZ ter vse ljubitelje lepe narave, da se v čim večjem številu udeležijo izleta na Kum, ki se bo vršil v nedeljo, dne 27. t. m. Zbirališče je pri br. Hočevarju; odhod ob 4. uri zjutraj. Povratek čez Št. Jurij. — Za vsestransko zabavo je preskrbljeno tako, da ne bo nikomur, ki bo šel z nami, žal dneva. V slučaju slabega vremena se izlet preloži. — Na svidenje!

»Bratstvo« v Zagorju ob Savi. Javljam, da je društvena knjižnica zopet redno odprta vsak četrtek od 6.—7. ure zvečer in vsako nedeljo od 9.—11. ure dopoldne. — Bratje! Sestre! Poslužite se knjižnice v kar največji meri! Na ta način se izobrazujete in le na ta način nam bo mogoče razširiti knjižnico do one stopnje, do katere želimo. Alojzij Žerko, knjižničar.

Tamburaška sekcija »Bratstva« v Zagorju ob Savi javlja vsem bratom, ki imajo veselje do glasbe, da se pričnejo s 1. julijem redne teoretične vaje. Poučevalo se bo čisto znova. Bratje! Izrabite ugodno priliko in pristopite k temu važnemu odseku. — Podrobnosti so razvidne iz poziva, ki je nabit na razglasni deski v društvenem lokalu. Janko Hočevar, načelnik in zborovodja.

»Bratstvo« v Zagorju ob Savi priredi v ponedeljek, dne 28. t. m. v društvenem lokalu proslavo Vidovega dne. — Na sporedu je slavnostni govor, deklamacija ter glasbene točke, ki jih izvajata društveni sekstet in tamburaški zbor. Začetek točno ob 7. uri zvečer. — Pričakujemo, da se bodo bratje in sestre, kakor tudi NSS in NSSZ vabilu v kar največjem številu odzvali. — Bodite točni!

Po drugih državah.

Češkoslovaški fašisti. V Kramafovi demokratski stranki ima češkoslovaški fašizem najvnetejšega zagovornika. Demokratski fašisti so pretekli teden priredili v Pragi shod, na katerem je referiral podpredsednik osrednjega izvrševalnega odbora demokratske stranke Sis o fašizmu in narodni demokraciji. Iz zborovanja je bila poslana Mussoliniju brzojavka, katere besedilo je: »Nacionalno praško prebivalstvo pozdravlja v Vas osvoboditljo Italije, največjega državnika, najpogostovnejšega sina italijanskega naroda, kateremu enako kakor Vam izražamo najtoplejše simpatije. Obsojamo z največjim ogorčenjem napade nekaterih češkoslov. politikov proti Vam in proti italijanskemu narodu. Naj živi silna, velika in s Češkoslovaško pobratena Italija.« Kakor je videti, je Kramafova stranka zelo daleč zabredla in je zatajila celo svoj slovanski program. Kramafovi pristaši se torej klanjajo Mussoliniju, ki brezobzirno zatira slovanske manjšine in jim odreka nacionalni obstoj. Kako morejo Kramafovcji ob vesokolskih dnehi podati bratsko roko Jugoslovanom, ki pridejo te dni v Prago, ko tako brezobzirno žalijo s svojimi brzojavkami Mussoliniju Slovence in Hrvate. Kramafovi demokrati zaslužijo naše preziranje!

Izprememba ustave na Poljskem. Ministrski svet v Varšavi je odobril načrt za spremembo ustave iz leta 1921. Po tem načrtu naj traja redno zasedanje skupščine 4 mesece. Če ima predsednik republike pravico, da z dekretom proglasi proračun kot zakon. Predsednik republike ima pravico,

da razpusti skupščino na predlog ministrskega sveta. Predsednik ima pravico, da izreče svoj veto proti zakonom, ki jih sprejme parlament. Če pa v drugo sprejme parlament odklonjen zakon, je predsednik dolžan, da potrdi izglasovani zakon. V času, ko je razpuščen parlament, je predsednik republike upravičen izdajati dekrete, ki imajo veljavnost zakonov. Dekreti pa morajo biti predloženi v potrditev parlamentu najkasneje 15 dni od dneva, ko je bil zopet sklican k rednemu zasedanju. Načrt izprememb poljske ustave daje predsedniku skoraj diktatorska prava.

Avstrijski krščanski socialci so potom prosvetnega ministra dr. Schneiderja sklenili s socialnimi demokrati pismen dogovor glede šolske reforme. Cerkev in krogom v krščanski socialni stranki pa ni bil všeč dogovor in so zato pritisnili na vodstvo stranke, da razveljavi dogovor s socialnimi demokrati. Vodstvo krščanske socialne stranke je ugodilo cerkvenim krogom. Prosvetni minister dr. Schneider je vsled tega demisioniral in v znak protesta odložil še razne druge strankine funkcije. Schneider se ne strinja s kulturnoobojno politiko vodstva stranke. V stranki sami je tudi številna struja na strani Schneiderja. Spor radi šolske reforme utegne omajati dosedanje enotnost avstrijske krščansko-socialne stranke. Besedolomstvo krščanskih socialcev je razumljivo povzročilo veliko razburjenja med socialnimi demokrati. Ko se je šolska reforma obravnavala v parlamentu, je prišlo med krščanskimi socialci in socialnimi demokrati do srditih

med posameznimi strokami). Močni premogokopni, železninski, železniški itd. sindikati bi stalno terorizirali družbo, ki bi se proti njim ne mogla braniti, kakor se danes ne more braniti proti kapitalističnim sindikatom. Kaj naj bi napravil na primer sindikat brivcev ali uradnikov proti premogokopnemu sindikatu?

Jasno je, da mora socialistična država odpraviti to nevarnost s preišljeno, pravično in čvrsto socialno organizacijo. Ta organizacija bo — kot bomo pozneje navedli — že činitelj, ki bo reguliral proizvodjalne stroške in ki bo tudi vplival na višino in kritje eventualnih obratnih izgub.

Tako organizacijo si predstavljamo sledeče in sicer v smeri od zdolaj navzgor. Kompetenc posameznih organov se dotaknemo samo mimogrede:

1. Obratni sveti v vsakem podjetju, ki naj bodo sestavljeni iz delavcev, uradnikov in v prehodni dobi tudi iz zastopnikov podjetnikov. Ta obratni svet ne sme brez pristanka strokovnega sveta samovoljno izpreminjati mezdnih razmer.

2. Strokovni sveti, katere sestavljajo zastopniki vseh obratnih svetov ene stroke (n. pr. rudarske). To bi bil nekak strokovni par-

lament (parlament ene stroke, n. pr. rudarske). Njegova naloga bi bila v prvi vrsti normalizacija (poenovrčenje) proizvodov in enotna regulacija in določitev mezdnih razmer. Očividno je, da je razumnejše in pravičnejše, če mezde določajo strokovni sveti, kakor če bi jih določali posamezni obratni sveti: na ta način bi se lahko dosegla enotnost v celi stroki, prihrani se mnogo brezplodnega in razbitega dela in omeji se mezdne stavke na posameznih zavodih, ki samo izpodkopujejo gospodarsko moč posameznika in naroda. Dalje bo njihova naloga enotno preskrbovanje in razdeljevanje surovin in določitev cen izdelkom, vse z ozirom na mednarodno konkurenco; razdelitev dajatev državi (davkov) na posamezna podjetja itd. Stalno nadzorstvo nad podjetji, delavci in strokovnimi nameščenci in opazovanje splošnega položaja svoje stroke.

3. Kot tretja in najvišja inštanca dela bi deloval gospodarski parlament, ki bi ga sestavljali zastopniki vseh strokovnih svetov. Njegova naloga bi bila splošna regulacija gospodarskih razmer cele države, ravnanje medsebojnih razmerij med posameznimi strokami, regulacija carin in cen z ozirom na mednarodno gospodarsko konkurenco, razdelitev davkov na posamezne proizvodjalne stroke.

spopadov, ki so končali s pretepi. Seja parlamenta je morala biti zaključena. Socialni demokrati sklicujejo na Dunaju velika protestna zborovanja proti klerikalni šolski ofenzivi. Za namestnika odstopivšega prosvetnega ministra dr. Schneiderja je določen štajerski deželni glavar dr. Rintelen, kateremu socialni demokrati očitajo, da je bil zapleten v madžarsko falzifikatorsko afero. Z Rintelenovim imenovanjem se je politični položaj v Avstriji še bolj poostiril.

Kriza v premogovni industriji v Angliji. Vlada je predložila spodnji zbornici načrta o reorganizaciji premogovne krize. Prvi vladin predlog je, da se podaljša delovni čas od sedem na osem ur, in sicer za dobo petih let. Drugi vladin predlog je, da se omogoči združitev posameznih rudnikov, da se rudarjem omogoči udeležitev na dobičku podjetij, da se sprejme v delo predvsem one, ki so bili v službi pred napovedjo štrajka in da rudarska podjetja izboljšajo sanitetne naprave, ki so namenjene delavstvu. — Spodnja zbornica je že sprejela načrt o uvedbi osemurnega delovnika. — Rudarji odklanjajo vladne predloge in so odločeni štrajkati toliko časa, da ne bo ugodeno vsem njihovim zahtevam.

Plebiscit v Nemčiji. Preteklo nedeljo se je vršilo v Nemčiji glasovanje o razlastitvi imovine bivših nemških knezov. Za zakon o razlastitvi je bilo oddanih 15 mil. glasov, proti pa nekaj čez pol milijona glasov. Za pozitiven uspeh glasovanja mora biti oddanih 50 odstotkov glasov vseh vpisanih volilcev. Nedeljsko glasovanje je zato negativno, ker ni bilo zanj oddanih toliko glasov, kolikor jih predvideva ustava. Meščanske stranke so za plebiscit izdale parolo, da se njeni pristaši ne udeležijo volitev.

Kriza v Franciji. Že sedem let preživlja Francija latentno krizo. Usoda vsakega finančnega ministra je, da demisionira še preden je lahko izvedel svoj finančni načrt. Tako je sedaj demisioniral dosednji finančni minister Peret, ko je spoznal, da je v strankarsko zastrupljenem parlamentu, ki je brez prave vladne večine, nemogoče izvesti potrebne reforme za ozdravljenje francoske valute. Peret je po demisiji sprožil predlog, da naj se osnuje vlada narodne koncentracije, v kateri bi bili poleg socialistov zastopani tudi desničarji. S Peretovim predlogom se je strinjal tudi šef vlade Briand, ki je napovedal demisijo celokupne vlade, da se omogoči sestavo vlade, ki bi imela za seboj v parlamentu trajno večino. Predsednik republike je nato poveril s sestavo vlade Herriota, ki je pa kmalu vrnil mandat. Vsekakor bo nova francoska vlada sestavljena zopet od Brianda.

Razumljivo je, da mora biti v tem gospodarskem parlamentu zastopana tudi železničarska, poštna pa tudi vzgojna stroka (učitelji in profesorji), ker tudi ta slednja igra in bo igrala stalno večjo vlogo v gospodarskem življenju.

Glavni izvrševalni organi gospodarskega parlamenta bi bila nepolitična ministrstva: ministrstva javnih del, trgovine in industrije, prometa in poljedelstva.

4. Politični parlament bi nekako odgovarjal sedanjemu parlamentu, kjer bi se uveljavljala politična razvrstitev naroda in kjer bi se reševala vsenarodna in meddržavna vprašanja. Sedanji parlamenti so v celoti nestrokovnjaški, kljub temu pa se usojajo odločevati v strokovnih zadevah, katerih večina članov sploh ne razume. Čisto gospodarska in čisto strokovna vprašanja se rešujejo po slučajnih političnih večinah, mnogokrat proti volji in proti interesom onih, katerih se tičejo. Parlament v svoji dosednji sestavi in namenom je nemogoča in nevarna tvorba in njegov bankrot je tako očividno, da o tem ni treba dalje govoriti. Parlament v ostalem priznava sam, ker je primoran izločati iz sebe neštevilne, pri tem vsem še nezadostne strokovne odbore in komisije.

Strokovni vestnik.

Vsem podružnicam Narodno strokovne zveze. Izvrševalni odbor NSZ je na svoji zadnji seji sklepal o reorganizaciji vseh podružnic in je dal tozadevna navodila in naloge strokovnemu tajništvu, ki je te dni razposlalo obširno okrožnico vsem podružnicam. Tem okrožnicam je posvetiti kar največjo pažnjo in se je po njih strogo ravnati. Če bodo vse podružnice sledile klicu strokovnega tajništva in vpeljale red, smemo pričakovati v najbližji bodočnosti kar najlepših uspehov. Okrožnico predložite prvem sejnim podružničnega odbora, ki naj o okrožnici razpravlja in napravi potrebne sklepe. Vsekakor pa so dolžne vse podružnice, da takoj poročajo tajništvu, kaj so podzele na podlagi doposlane okrožnice.

Vsem blagajnikom podružnic NSZ. Da vpejemo tudi v blagajniških poslih enotnost in red, je tajništvo k zadnji okrožnici priložilo navodila za blagajnike, katere naj vsak blagajnik natančno prečita in se po njih ravna. V vse podružnice je vpeljati tudi v tem oziru red, ker brez reda ni pravega dela. Upoštevajte naša navodila in kmalu se pokaže lep uspeh.

Naš pokret. Narodno strokovna zveza je v zadnjem času podvzela veliko akcijo za ustanavljanje novih podružnic. Strokovni tajnik je po sklepu izvrševalnega odbora obiskal večje število industrijskih krajev in povsod navezal stike z delavstvom, ki si naravnost želi naše organizacije, kar dokazuje, da je bila nujno potrebna. V Prekmurju se bo v najkrajšem času osnovala Zveza poljskih delavcev, ki ima v več občinah že svoje zaupnike in pripravljalne odbore. Na Štajerskem se je v zadnjem času ustanovilo lepo število pripravljalnih odborov, ki bodo skrbeli, da se čimprej ustanovijo nove podružnice. Tudi na Kranjskem se naš pokret širi, kar dokazuje, da je ujediničenje vseh narodno zavednih in socialno čutečih delavcev pozdravilo vse pošteno misleče delavstvo, ki se samo priključuje našim vrstam. Prihodnji teden bo naš strokovni tajnik imel več informativnih sestankov na Koroškem, kjer tudi snujemo nove podružnice. O našem pokretu prihodnjič obširneje.

Redni občni zbor Samostojne strokovne delavske Unije se vrši v nedeljo, dne 4. julija t. l. ob 10. uri dopoldne v Ljubljani. Za ta občni zbor so dobile vse podružnice Unije in vsi odborniki vabila ter jih tudi tem potom pozivljamo, da se odzovejo vabilu in prihite na občni zbor polnoštevilno. Vsaka podružnica pošlje po enega delegata in ima postopati v smislu poslane okrožnice.

Jasno je, da bo gospodarski parlament kot organizacija zastopnikov celokupne proizvodnje imel ogromen vpliv na vse gospodarsko življenje. Na eni strani bo ta vpliv profilaktičen, omejujoč, posebno glede nastanka obratovalnih izgub iz vzroka neuravnanih mezdnih zahtev, brezposelnosti itd. Z enotnostjo nakupovanja in prodaje, normalizacijo izdelkov in dovršeno delitvijo dela pa bo dosegal tudi pozitivne prihranke vsled znatno pocenjenega obratovanja. Kljub temu pa ostane še nerešeno vprašanje, kako pokriti že nastalo izgubo, kako kriti proizvodilne stroške pravilno obratujočemu toda pasivnemu podjetju, ga garantirati njegovemu delavstvu in nameščencem minimalno mezdo. (Zagotavljati dobiček ne moremo in nemočemo nikomur.)

To bi se dalo urediti sledeče:

Imamo zavarovanje proti brezposelnosti, imamo brezposelnostno podporo, imamo razna zavarovanja proti boleznim, nezgodam, ognju itd. in končno imamo rezervne fondе podjetij.

To vse tvori slabo okostje tega, kar mora biti v socialistični državi zavarovanje ne samo proti izgubam posameznih podjetij, temveč eksistenčno zavarovanje sploh.

Vsi predmeti, stroji itd. so izdelek člo-

Na letošnjem občnem zboru, ki je zelo važen, ne sme manjkati nobena podružnica.

Kamnik. Pri nas se je pričelo resno gibanje med narodno zavednimi delavci, ki gre za tem, da se osnuje podružnica Narodno strokovne zveze, ker je delavstvo danes spregledalo in vidi, da ga različne internacionale, ki se med seboj bijejo na smrt, ne morejo uspešno zastopati in ga poznajo samo takrat, kadar ga rabijo. Narodno zavedni delavci tudi vemo, da so veliki brezposelnosti pri nas v Jugoslaviji krivi internacionanci, ki podpirajo tujce, ker so pri njih organizirani, naši delavci morajo pa v tujino po kruh. Spoznali smo, da je taka politika za nas domačine škodljiva in bomo zato ojačali vrste Narodno strokovne zveze, ki edina zastopa interese domačega delavca.

Tržič. Iz naše kotline se malokdaj oglasimo in smo zato prepričani, da vse misli, da nas tukaj sploh nič več ni. Pa so vsi v zmoti, ker je ravno v zadnjem času pričelo tu nekako živo gibanje med domačini, ki kaže, da pride končno obračun z rdečo in črno internacionalo, ker se je delavstvo spametovalo in vidi njih pogubno politiko. Domače delavstvo ima prav malo interesa, da bi se ogrevalo za internacionale, ki so ravno v Tržiču že parkrat pokazali, da so roko v roki z delodajalcem, če je Nemeč, samo da ščiti njihovo organizacijo in njih interese. Za časa volitev v Delavsko zbornico smo doživeli, da so v nemški tovarni med delom smeli agitirati za njih listo, ker sta obratovodja in lastnik Nemca in je jasno, da sta podpirala boj proti domačemu delavstvu. Tudi v Tržiču opažamo brezposelnost, medtem pa vidimo, da so povsod vsi tuji elementi zaposleni, ker jih ščiti internacionala. Toda dolgo smo čakali, a sedaj mora biti konec te pogubne politike. Vsi narodno zavedni delavci v Tržiču bomo z našim odkritim in prikritim sovražnikom obračunali in ustanovili Narodno strokovno zvezo, ker vemo, da je le v njenih vrstah spas za naše domače delavstvo.

Zopet odpusti v artilerijskih delavnicah. Te dni je vodstvo artilerijskega arzenala ponovno pričelo odpuščati delavce, in sicer bo reduciralo obrat na polovico. Poizvedeli smo za vzrok in dognali, da je nesrečni kredit zopet glavni vzrok. Ta arzenal, ki ima dela, da bi lahko zaposlil nad 150 delavcev, je v zadnjem času imel zaposlenih samo 60 in še od teh jih mora polovico odpustiti, tako da bo ostalo samo 30 delavcev. V času največje brezposelnosti, ko privatni podjetniki kar na-

veškega dela. Če zavarujemo to delo, če delavcu in uradniku zagotovimo mirno delo tudi v začasno pasivnem podjetju, potem smo postavili vse naše gospodarstvo na trdno osnovo, na kateri lahko dosega večje ali manjše dobičke.

To pa dosežemo s tem, če združimo vse zavarovalne fondе v centralni strokovni zavarovalni fond, v katerega se stekajo vse zavarovalne datatve dotične stroke, nadalje vsakoletni dolžnostni prispevki od dobička podjetij kot rezervni fondi. Temu fondu bi se nakazali tudi že vsi ob pričetku socializacije obstoječi rezervni fondi podjetij. Organizacijo zavarovanja po strokah smatramo za najbolj pripravno vsled tega, ker je riziko pri različnih strokah, proizvodnje različen in bi se na ta način zavarovanje najlažje prilagodilo različnim razmeram.

Ob tej priliki naj omenimo, da so prav zavarovalna podjetja najbolj zrela za socializacijo. Dobro bi bilo, če bi se država polastila tega drugega davčnega sveta, katerega dobički se še vedno stekajo deloma v tuje, deloma v žep domačih posameznikov.

Samoposebi umevno je, da tako zavarovanje podjetij zahteva pravilno in vestno delo. Zahteva minimalnega delavnega uspeha je prav tako pravična in nujna, kakor je

debelo odpuščajo delovno silo, pride še državno podjetje in odpušča na debelo svoje delavce. Narodno strokovna zveza je takoj podvzela vse potrebne korake, da se arzenalu zasigura kredit in se odpuščene sprejme nazaj v delo.

Smodnišnica v Kamniku se preseli v Srbijo? V zadnjem času krožijo po Kamniku vesti, da se resno misli preseliti smodnišnico iz Kamnika v Srbijo in razburjajo take vesti vse ono veliko število domačinov, ki so že dolga leta zaposleni v smodnišnici. S tako premetitvijo bi se jim odvezel zaslužek, ker bi se malokdaj mogel izseliti v Srbijo, posebno oni, ki imajo družine. Z ozirom na take vesti se je Narodno strokovna zveza takoj obrnila na pristojno mesto, da pravočasno prepreči tako premetitev, ki bi bila za delavstvo v Kamniku naravnost katastrofalna. Vzroki take premetitve niso znani in bomo o njih spregovorili, ko dobimo nadaljna poročila.

Jesenice. Podružnica Narodno socialne strokovne zveze je imela v nedeljo 20. t. m. strokovni shod v prostorih gostilne »pri Vipavcu«. Shodu, ki je bil dobro obiskan, je predsedoval podružnični predsednik **br. Frbežar**, ki je po pozdravu vseh navzočih podal besedo **br. dr. Joži Bohinjcu** iz Ljubljane. Dr. Bohinjec je v poldrugournem govoru orisal pomen in namen enotne narodne strokovne zveze in nje stališče do drugih organizacij, predvsem do internacionale in klerikalne. Za obširno in stvarno izvajanje, katero priobčimo posebej v prihodnji številki »Nove Prave«, je žel govornik obilo priznanja. Za njim je govoril **br. Ivan Poženeš** iz Hrušice, ki je pozival zborovalce, da se brez pomisleka pridružijo enotni fronti narodnega delavstva, ker je le v skupnosti in solidarnosti moč. Orisal je tudi delo socialnih demokratov, ki v nesreči ne poznajo človeka, pač pa ga poznajo, ako ga sami rabijo. Njegov govor je tudi žel obilo priznanja. Govorili so še **br. Janko Ravnik, Rado Lavsegar, Ivan Tičar**, na kar je tajnik **br. Zupan** prečital novi poslovnik NSZ, katerega so zborovalci soglasno sprejeli. Ob koncu shoda je **br. dr. Bohinjec** odgovarjal na nekatera stavljenja vprašanja in je ob 12. uri zaključil br. predsednik Frbežar ob splošnem navdušenju za narodno fronto domačega delavstva sijajno uspeli shod.

Podružnica NSSZ na Jesenicah poziva vse brate odbornike, da se sigurno in točno udeležijo odborove seje, ki se bo vršila v nedeljo 27. junija ob pol 10. uri dopoldne v lokalni »Bratstva«. Radi važnosti dnevnega reda naj nihče ne manjka. — Tajnik.

Logatec. Samostojna strokovna delavska Unija v Doljem Logatcu se v zadnjem času zelo

pravično in nujno postopanje pridnega delavca, ki noče garati za lenuha, ki se zanaša na zagotovljeno mu minimalno mezdo in delo drugih. Ker podjetje postane lahko pasivno tudi vsled lenobe in indolence vseh svojih nameščencev.

Iz tega izhaja absolutna nujnost nepristranskega nadzorstva, eventualno sekvestracije podjetja, ki objavi ali pokaže svojo pasivnost. Brezupno, trajno pasivno podjetje se opusti. (Konec prihodnjic.)

PROMETNI ZAVOD ZA PREM OG
D. D. V LJUBLJANI

prodaja premog
iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo.

Inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča češko-slovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in briquete.

NASLOV:

PROMETNI ZAVOD ZA PREM OG D. D. V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA CESTA 15/II.

pridno razvija. Vse kaže, da se bodo njene vrste ojačale in s tem se bo ojačala moč Narodno strokovne zveze, katere sestavni del je tudi naša podružnica. V nedeljo 20. t. m. je priredila Unija prvi izlet na Vrhniko, ki je v vsakem oziru prav dobro izpadel. V nedeljo 27. t. m. priredi izlet v Dragišnico, ako se le ne bo vreme skujalo. V slučaju lepega vremena se zberejo člani in njih prijatelji pred gostilno Šmuc v Dolnjem Logatcu in je ob 14. uri odhod v zanimivo in lepo Gradišnico, ki je oddaljena približno dobro uro hoda iz Logatca. Tam se odpočijemo, okrepčamo in se potem zvečer vrnemo domov. — V nedeljo 11. julija t. l. priredi Unija veliko vrtno veselico na vrtu g. Hodnika. Na veselici bo svirala godba cerkniškega prostovoljnega gasilnega društva. Natančen spored objavimo pravočasno, danes lahko samo zaupamo, da bo prav fletno in bo vsakdo imel par prijetnih uric. Čisti dobiček je namenjen skladi za brezposelne, kar bo gotovo

privabilo tudi veliko število naših prijateljev, ki bodo tako pomagali našim najbednejšim.

Litija. V sredo 23. t. m. se je vršil pri nas strokovni shod, ki je bil dobro obiskan. Shodu je predsedoval podružnični predsednik br. Pavel Muzga, poročal je pa predsednik NSSZ br. Rudolf Juvan, ki je v daljšem govoru orisal položaj delavstva in pomen strokovne organizacije. Njegovo stvarno izvajanje so vzeli zborovalci z odobravanjem na znanje, nakar je predsednik zaključil lepo uspeli shod. — V zadnjem »Delavcu« se zadnji ostanek »Svobode« nekaj baha in govoriči o silnem naraščanju te organizacije, za katero pa pri nas sploh ne vemo. Ja, ja, žaba, ki se navadno napihuje, se razleti v nič in žal je bilo tudi s to organizacijo tako. Mnogo krika in vika, a dela in uspehov nič. Delavstvo je prepametno, da bi sledilo frazerjem in obljubkarjem. Pa o tem več enkrat prihodnjč.

— **Uboj za 50 par.** V neki zagrebški gostilni je delavec zabodel z nožem natakarkarja, ker mu je za 50 par preveč zaračunal brizganec.

— **Vsled deževja** so vse reke zelo narasle. Sava je v spodnjem toku narasla dva metra nad normalo. Posebno v Vojvodini se boje poplav, ki bi znale ogromno škodovati letošnji letini.

— **Novo gimnazijsko poslopje** zgrade v Podgorici za 3 in pol milijone dinarjev.

— **Falzificirani tisočdinarski bankovci.** V Luksemburgu je aretirala policija nekega Srba, ki je hotel zamenjati falzificirani tisočdinarski bankovec.

— **Radikalno sredstvo zoper hitro vozeče avtomobile.** Na Westfalskem v Nemčiji je policija dobila naročilo, da strelja za drvečim avtomobilom, če bi se voznik ne pokoril zahtevi stražnika, da na dano znamenje ustavi avto. — Ta radikalna odredba bo imela gotovo uspeh. Priporočljivo bi bilo kaj takega upeljati tudi pri nas, ker je res že preveč, kar si nekateri avtomobilisti dovolijo.

Tedenske vesti.

— **Častnim občanom blejske občine** je bil izvoljen češkoslovaški poslanik v Beogradu Jan Šeba.

— **Odpuščeni železniški delavci.** V mesecu maju je bilo v področju sarajevske železniške direkcije odpuščenih okoli 3000 delavcev, češ da ni kredita. Država mesto da bi zmanjševala armado brezposelnih, jo brez potrebe še povečava.

— **Osemurnik v Švicah.** Zvezni svet je odklonil ratifikacijo washingtonskega dogovora glede osemurnega delavnika.

— **Mednarodni kongres za tujski promet** se vrši te dni v Pragi. Udeležiti se ga tudi zastopstvo naše države.

— **Jugoslovanske-češkoslovaške lige** imajo ob priliki vsesokolskega zleta v Pragi svoj kongres. V dnevi 7. in 8. avgusta se pa vrši kongres lig v Ljubljani, oziroma na Bledu.

— **Kongres invalidov** se je vršil na Cetinju. Zastopane so bile organizacije iz vse države. Sprejeta resolucija ostro obsoja vlado radi njenega postopanja proti invalidom in zahteva nujno revizijo invalidskega zakona.

— **Jugoslovanski Sokoli na praškem zletu.** V celem se udeležiti sokolskega zleta 1700 jugoslovanskih Sokolov in 1200 Sokolic. Naraščaja bo zastopanega 300. Poleg tega bo na zletu zastopana tudi jugoslov. vojska s 290 vojaki-telovadci in 10 častniki in s 40 gojenci vojne akademije v Beogradu. Jugoslovansko vojaštvo bo imelo seboj godbo.

— **Korupcijska afera na Češkoslovaškem.** V Brnu je odkrita korupcijska afera, v katero so zapleteni razni častniki, ki so osvobojevali rekrute vojaške službe proti odkupnini.

— **Protestni shod proti podaljšanju nestalnosti javnih nameščencev.** Pričakovalo se je, da bodo organizacije javnih nameščencev izvedle najodločnejšo akcijo proti podaljšanju nestalnosti javnih nameščencev. Toda organizacije spe in nihče se ne upa oglasiti. Edino javni nameščenci v Skoplju so priredili javen shod, s katerega so poslali vladi najodločnejši protest proti podaljšanju § 234 zakona o javnih nameščencih. Pri tem mrtvilu v organizacijah javnih nameščencev ni čuda, da vlada napravi kar hoče.

— **Odkritje Miklošičevega spomenika** se vrši 8. avgusta v Ljutomeru.

— **Aretirani komunisti.** V Firenci je italijanska policija aretirala več komunistov, ki so skušali na novo organizirati komunistično stranko. Zaplenjenih je več šifriranih dokumentov. Sodi se, da je v Italiji več tajnih komunističnih organizacij.

— **Spričevalo 8. razr. osnovne šole ne velja za dosego III. uradniške kategorije.** Ker se vrše te dni po nekaterih osnovnih šolah izpiti čez 8. razred v svrhu napredovanja v III. uradniško kategorijo, opozarja prosvetni oddelek ljubljanske oblasti vse prizadete, da jih obvaruje plačevanja izpitnih taks, na odloke prosvetnega ministrstva in prosvetnih oddelkov, iz katerih izhaja, da so

enakovredni izpitom čez IV. razr. meščanske ali srednje šole samo oni izpiti čez VIII. razr. osnovne šole, ki so bili položeni pred 31. oktobrom 1924. Kdor hoče sedaj doseči III. uradniško kategorijo, mora imeti brezpogojno 4 razrede srednje ali pa meščanske šole.

— **Reka in Sušak.** Leta 1925 se je na Reki izkrcalo iz ladij 411.533 ton blaga, ukrcalo pa 307.411 ton. V istem času se je na Sušaku izkrcalo 176.716 ton blaga in ukrcalo pa 163.421 ton. Za Jugoslavijo je bilo na Reki izvoženega 28.402 ton blaga in uvoženega 63.777 ton blaga. Skupni promet v reški luki je v kolikor se nanaša na Jugoslavijo večji, kot je pa promet na Sušaku.

— **Število delavstva pri Trboveljski premogopni družbi.** Pri TPD je bilo dne 1. maja 1926 zaposlenih 7380 delavcev, in sicer 2490 kopačev, 216 zidarjev in tesarjev, 423 strojnikov in kurjačev, 866 vozačev in 408 delavk. Mladoletnih delavcev je bilo 33, kovačev in ključavničarjev 311 in raznih drugih delavcev še 2633. — Dne 1. januarja 1926 je znašal stalež delavstva 9981 oseb. Družba je reducirala 1600 delavcev, ostali so prostovoljno zapustili delo.

— **Moskva in vsesokolski zlet v Pragi.** Glavno glasilo češkoslovaške agrarne stranke »Venkov« prinaša članek, v katerem trdi, da je komunistična Moskva naročila češkoslovaškim komunistom, da izvajajo teroristične akcije proti prirediteljem in udeležencem vsesokolskega zleta v Pragi. Moskva se boji, da bi zlet povzročil ogromno ojačenje nacionalne misli in s tem oslabil komunistični pokret. Vest »Venkova« je pa malo verjetna, ker je nemogoče, da bi komunisti v sokolski Češkoslovaški lahko motili prireditve vsesokolskega zleta.

— **Rusija pošilja ekspedicijo proti severnemu tečaju.** Ekspedicija ima na razpolago tri ladje. Namen ekspedicije je, da odkrije nove linije za parobrodni promet v polarnih krajih.

— **Falzificirani kolk.** V Beogradu so odkrili družbo, ki je falzificirala kolke. Zaplenjenih je bilo za 2 milijona dinarjev falzificiranih kolkov. Falzifikati so zelo slabi in so bili klišeji izdelani v Avstriji.

— **Elementarne nezgode** so dosedaj napravile v naši državi po uradnih poročilih nad 300 milijonov dinarjev škode.

— **Jugoslovanski romarji.** Na evharistični kongres v Chicagi je odpotovalo 77 jugoslovanskih romarjev. Priseljeniške oblasti so pa dovolile izkrcanje samo 13 romarjem, dočim so morali vsi ostali ostati v Ellis Islandu. Priseljeniške oblasti zato niso dovolile izkrcanje, ker niso imele dovolj garancij, da se izmed romarjev kdo za stalno ne utihotapi v Ameriko.

— **Železniški nesreči.** Brzovlak Paris—Bordeaux je zadela nesreča. Trideset potnikov je ranjenih, šest pa ubitih. V bližini Kodanja sta trčila potniška vlaka. Dvanajst oseb je težko ranjenih.

Ljubljana.

— **Iz železniške službe.** Direktor ljubljanske železniške direkcije dr. Jakob Borko je premeščen kot direktor k železniški direkciji v Subotico. V Ljubljani je imenovan za direktorja Dimitrije Knežević, dosedaj pomočnik direktorja v Sarajevu.

— **Razstava Tehniške srednje šole v Ljubljani.** Na letošnjem velesjemu priredi Tehniška srednja šola svojo razstavo. Namen razstave je predočiti javnosti ves današnji ustroj celega zavoda in buditi zanimanje za naše strokovno šolstvo. Razstavili bodo vsi oddelki zavoda, vsak oddelek pa samo nekaj svojih najizrazitejših izdelkov. Vsi razstavljeni predmeti so izvršeni kot šolska programna dela v lastnih delavnicah (ateljeh, laboratorijih).

— **Groharjeva razstava** je otvorjena v Ljubljani v Jakopičevem paviljonu pod Tivolijem.

— **Letošnji Ljubljanski velesjem se otvori 26. t. m.** Med številnimi inozemskimi gosti, med katerimi so zastopane najodličnejše osebnosti, sta k otvoritvi prijavljena tudi avstrijski poslanik na našem dvoru gospod Hoffinger in poljski poslanik na našem dvoru ekscelencja Okenski.

— **Poguben vpliv alkohola.** Na protialkoholnem dnevu v Ljubljani so bile sprejete resolucije, ki med drugim ugotavljajo in zahtevajo: — Predvsem je zaščititi deco pred uživanjem alkohola. Z naredbo ministrstva za narodno zdravje je zabranjeno točenje pijače deci pod 16. leti. Naredba se pa ne izvaja. Od drž. nadzorovalnih organov se zahteva, da pazijo na strogo izvajanje naredbe, ki prepoveduje točenje alkohola deci. — V šoli se najlažje vzgaja mladino v protialkoholnem duhu. Naredba ministrstva za prosveto tudi prepisuje učitelstvu, da izvede v šolah najagilnejšo protialkoholno propagando. Vendar se tudi ta naredba ne izvaja. V vsakem šolskem zavodu bi moral biti določen en učitelj, katerega naloga bi bila, da vzgaja mladino v protialkoholnem duhu. — Velika pogreška je, da dovoljuje država prosto kuhanje žganja za lastno potrebo. Najstrožje bi se morale izvajati tudi naredbe o točenju pijače pijancem, o prepovedi uporabljanja alkohola v železničarski službi, o postavljanju pijancev pod kuratelo. Alkohol je kar najbolj obdavčiti.

— **Samomor.** Rudolf I. Franc iz Turjaka, sedaj pri vojakih v Ljubljani, je skočil v Ljubljani, ker je zvedel, da ga njegovo dekle na Vrhniki vara.

Maribor.

— **Drž. dvorazredna trgovska šola v Mariboru.** Vpisovanje za šolsko leto 1926/1927 se vrši do 1. julija vsak dan med 11. in 12. uro na Zrinjskem trgu 1-I-28. V I. letnik se sprejemajo učenci in učenke, ki so dovršili četrti razred srednje ali meščanske šole. Vnanji učenci in učenke se prijavijo lahko tudi pismenim potom. V ta namen naj pošljejo ravnateljstvu šole najkasneje do 5. julija zadnje šolsko izpričevalo in krstni (rojstni) list. Vstop v drugi letnik je možen samo po dovršenem prvem letniku dvorazredne trgovske šole.

Pogovor o tem in onem.

Obletnica dreadnoughta.

Te dni so ladjedelnice v Portsmouthu proslavile dvajsetletnico, odkar je bil v morje spuščen prvi dreadnought — ogromna vojna oklopnica. To je bila prva ladja s težkimi dalekostrelnimi topovi, katerih iznajditelja sta bila admiral Fisher in Scott. Častnik, ki je izdelal načrte za namestitvev topov na palubi jeklenih velikanov, je bil kapitan Jelicoe, ki je postal med vojno vrhovni poveljnik angleške mornarice in ki je v zgodovinski bitki pri Jutlandu poveljeval 37 orjakom svoje lastne iznajdbe in pognal z njimi Nemce v beg.

Pojav novega morskoga orjaka je vzbudil leta 1906 po celem svetu ogromno senzacijo. Najbolj zaprepasčeni in prestrašeni so bili Nemci, ker admiral Fisher, ki je spremljal kralja Edvarda VII. na poset k cesarju Viljemu v nemško vojno pristanišče Kiel, je vzel med drugimi ladjami s seboj tudi ravnokar dograjenega orjaka in ga pustil defilirati pred preplašenim Viljemom. Nemčija je seveda takoj pričela graditi podobne morske velikane, ker razumljivo ni hotela zaostati za Anglijo.

Angleški inženirji so priredili v čast obletnici sijajen banket, na katerem se je spominjalo na razvoj teh orjaških ladij, ki so izvršile v vojni tako veliko nalogo.

Skrb za otroške zobe.

Za otroške zobe je treba pričeti skrbeti že tedaj, ko ima otrok še takozvane »mlečne« zobe. Skrbna mati bo skrbela za otroške zobe pravzaprav že tedaj, ko se otrok še ni rodil, in sicer s tem, da sama skrbno neguje svoje zobe in se briga za pravilno prehrano, ki mora vsebovati dovolj fosforja in drugih snovi, iz katerih se tvorijo kosti. To je zelo važno. Od prvega dne, ko se je dete rodilo, mu moramo dnevno večkrat očistiti usta z čisto v mlačni vodi namočeno krpo. Čimpreje pa moramo otroka navaditi, da redno umiva svoje lastne, seveda mlečne, ščetke. Zobje se morajo čistiti po vsaki jedi in pred spanjem. Zobje za grizenje in najboljše skrbimo za njihovo zdravje, če jih prav mnogokrat uporabljamo za grizenje. Otrokom ne smemo nikdar dati umetno zmehčane hrane, temveč nasprotno: trde skorje kruha, prepečenec — to je najboljše za zobe. S trdimi skorjami se poleg ščetke zobje tudi na povsem naravni način najbolj očistijo. Na kmetih, v zakotnih krajih, kjer niti ne poznajo zobne ščetke, najdemo mnogo ljudi, ki ohranijo lepe in zdrave zobe v pozno starost, ker jedo veliko osušenega trdega kruha. Zobje se pokvarijo čisto ne samo vsled tega, ker so slabo negovani, temveč tudi vsled tega, ker boleha otrok na slabokrvnosti. Kvarjenje zob je torej včasih opomin, da je treba z otrokom k zdravniku.

Matere, ki »mlečnim« zobem ne posvečajo nobene pozornosti, ker itak hitro izpadajo, ne ravnaajo prav. »Mlečni« zob naj ostane v čeljusti tako dolgo ko mogoče. Šele kadar prične novi zob izpodrivati »mlečnega«, je čas, da mu malo pomagamo iz čeljusti. Če pa se prične kvariti predčasno, moramo dati tudi mlečne zobe plombirati pri zobozdravniku. Ker večkrat se zgodi, da se novi zob, še preden prodre popolnoma na površje, že pokvari od gnilega »mlečnega« zoba.

Zdravi in čisti zobje niso le zahteva lepote in estetike, temveč tudi zahteva celotnega zdravja. Če ima kdo bolehe, votle zobe ali če ima sploh malo zob, potem ne more dobro prežvečiti hrane in po nepotrebnem zelo obtežuje želodec, ki mora prebavljati nezadostno prežvečeno hrano. In to mnogokrat povzroči obolenje želodca. Torej skrbite za svoje in svojih otrok zobe!

Razgovori v vlak:

V vlak se seznanj več gospodov in da bi si pregnali dolgčas, si prično pripovedovati, kaj da so že vse doživeli na svojih potovanjih. Prvi se oglasi: »Nekoč sem se vozil iz Gorice proti Bledu. V mojem oddelku je v spremstvu svoje matere sedela tudi srčkana stvarca z očmi kot ogenj. Meni se je vnelo srce, beseda je dala besedo in kmalu sva bila prijatelja. Mati je dremala v kotu in ni videla in slišala ničesar. Trdno sem sklenil, da izrabim temo v bohinjskem tunelu in zapečatim najino prijateljstvo z dolgim vročim poljubom.

In predor je prišel. Nič nisem premišljal, poiskal sem hitro njene ustnice in v sladkem občutju zamižal. Toda vse slasti je bilo takoj konec, ker mamin dežnik se je nemilo zadril v moja rebra. V oddelku je namreč gorela svetiljka.

»Ah, to ni še nič!«, se oglasi drugi gospod. »Vozim se s prijateljem iz Ljubljane v Kamnik. V Domžalah vprašam postajenačelnika, če je čas, da skočim v nasproti ležečo gostilno na kozarček konjaka. Bil je čas! Prijatelj vpije skozi okno za menoj: »Vegrof — tako je moje ime — prinesite še meni kaj pitnega!« Popijem svoj kozarček in se vrnem na peron. Vlak še vedno stoji. Vprašam postajenačelnika, če je še morda čas za zajutrak. »Kar izvolite, velečenjeni gospod!« Namignem prijatelju in izginita sva zopet v gostilno. Pozajutrukujeva in prijatelja naprosim, naj gre vprašat, kdaj da bo vlak pravzaprav odpeljal. Vrne se s poročilom, da čaka še na gospoda grofa. Mine četrta ure, mine pol ure in zopet gre prijatelj povprašat, kaj da je z odhodom. »Gospoda grofa še ni! Kakor hitro pride, se odpeljemo!« In zopet četrta in še četrta ure. Tedaj me je minila potrpežljivost. Razdražen grem k postajenačelniku in pravim: »Torej za vruga, ali pojdemo ali ne pojdemo?« — »Kakor hitro je velečenjeni gospod

grof tukaj, lahko odrinemo!« — »Kaj hudiča me briga vaš grof?! Jaz sem plačal vožnjo in železnica mi je odgovorna, da bom pravi čas v Kamniku. Gospod grof pa naj se pelje s prihodnjim vlakom. Pritožno knjigo mi dajte!« — Nepopisno osupnjen me je gledal postajenačelnik. Slišal je namreč, da me je prijatelj klical Vegrof, pa je razumel »vi grof!« In tako sem čakal celo uro sam nase!

»Meni se je dogodilo še kaj hujšega. Pogledajte me: ali sem suh? Ne! Jaz sem debeluhar! Spravljam nekoč svojo taščo iz Dunaja v Prago. Z njo seveda njenega neizogibnega sčeneteta Fifija. Mrha na noben način noče v pasji oddelek. Pa se oglasi tašča: »Zlezi, Milan, najprej ti notri, pa ga pokliči za seboj. Tebe uboga!« Ni preostalo drugega. S težavo se skobacam v pasji oddelek — in v tem trenutku potegne vlak. In tako sem se s svojim trebuhom vozil v tesnem pasjem kupeju od Dunaja do Prage. Ekspres namreč nima nobenih vmesnih postaj.

»No, to ni ravno prijetno, toda meni se je dogodilo še nekaj neprijetnejšega,« se oglasi starejši gospod, očitno gozdar. »Ker pa smo ravno na postaji, se grem pokrepčat, potem pa vam povem svojo zgodbo. Bodite tako prijazni in pazite ta čas na mojo puško, kovčeg in plašč.« Reče in odide.

Črez nekaj minut se prične vlak pomikati, toda gospoda gozdarja od nikoder. Hitro smo se zmetali nekemu postreščku njegove stvari skozi okno z naročilom, da naj jih odda gospodu s polno rdečo brado, ki je zaostal. Mine pet minut in med vrati se prikaže naš gozdar: »Torej gospodje, veste kaj sem pa jaz doživel?! Na neki postaji grem v jedilni voz na en konjak — prav kot ravnokar — in ko sem se čez četrta ure vrnil v svoj oddelek, so mi sopotniki zmetali vsa moja prtljago skozi okno, ker so mislili, da sem zaostal. Vse preklinjanje in robantenje mi ni nič pomagalo — — — Ja, kaj pa vam je gospodje — — —? — — —«

Jaz sem se potihoma izmuznil v drug oddelek — — —

Angleška vztrajnost.

Sneg. Neki človek sedi že dolge ure na klopi v parku. Pride paznik:

— Zakaj pa sedite, gospod, v takem vremenu, tako dolgo v parku.

— Na sonce čakam.

— Toda na sonce lahko čakate tudi doma.

— Ne, izgubil sem ključ od hiše v snegu.

Sedaj čakam na sonce, da stopi sneg in da najdem ključ — — —

ZAHTEVAJTE POVSOD „NOVO PRAVDO“!

Najboljša kolesa in šivalni stroji so edino

PETELINČEVI

znamke

GRITZNER, ADLER, PHONIX

za dom, obrt in industrijo. Pouk brezplačen, ugodni plačilni pogoji, večletna garancija.

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Od dobrega najboljšje je švicarski pletilni stroj „Dubied“

Čevljarji, pozor!

Prvo čevljarsko učilišče v Ljubljani otvori pri krojevalni teoretični in praktični tečaj za gosp. mojstre in g. pomočnike.

Sprejemajo se tudi vajenci, posebno sinovi gg. mojstrov v praktično in teoretično vežbo.

Priglasite se tudi lahko udeleženci z dežele.

Pojasnila in prijave, pismena in ustne sprejema oblastveno priznani strokovni učitelj in vodja tečaja

K. MAJČE

Ljubljana VII. — Celovška cesta št. 57

KRAVATE,

ovratnike, naramnice, srajce, nogavice, nahrbtnike in palice, modno blago, toaletne potrebščine, jedilno orodje, bogata izbira in najnižja cena edino pri

Josip Petelinc,

Ljubljana,

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Najpopolnejši **STOEWER** 15 letna garancija. Brezplačen pouk. **L. BARAGA**

šivalni stroji za šivilje, krojače in čevljarje ter za vsak dom. Preden si nabavite stroj, oglejte si to izrednost pri tvrdki

Šelenburgova ul. 6/1. **LJUBLJANA** Telefon štev. 980.

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

Beatrica se še vedno ne zadovolji s tem odgovorom.

»Edgar, zakaj si se hotel dvobojevati s poročnikom Colwellom, svojim prijateljem?«

»Tudi tega ti ne smem povedati, srček moj!«

»Vedela sem,« pošepeče lepa nevesta, »ti si bil ljubosumen na poročnika, četudi je on le kot dober znanec plemenitega značaja imel dostop v našo hišo.«

Lord nič ne odgovori, — tega ne mara tajiti.

Ona se še bolj tesno privije k njegovim prsim.

»Brezumni Edgar,« šepeče nežno, »poročnika Colwella ljubi drugo bitje in tudi on brez dvoma vroče ljubi, četudi še prikriva svojo skrivnost. Ugani, kdo je mlada dama, ki noč in dan misli nanj, ugani, Edgar!«

»No?«

»Konstanca ga ljubi, priznala mi je svojo ljubezen. In jaz mislim, da tudi poročnik Colwell na tihem ljubi mojo lepo prijateljico. Toda, ker nima premoženja, še odlašča svoje priznanje iz strahu, da bi mogla Konstanca misliti, da jo ljubi le radi njenega premoženja. Oh, kdo bi mu vendar mogel izbiti to misel iz glave!«

»To storim jaz, Beatrica!«

»Kaj, ti bi hotel to storiti? Oh, Edgar, hvala ti, Konstanca je tako dobra, plemenita in lepa, — in poročnika Colwella moj oče visoko čisla radi njegovega plemenitega značaja. Oh, Edgar, osreči Konstanco; ona zasluži srečo, saj revica nima ne očeta ne matere. Vem, da se čuti Konstanca pogosto zelo nesrečno!«

Lordu je bilo prav po godu, da vsled noči ni bilo videti žgoče rdečice, ki je sedaj zalila njegov obraz. Na tihem kara samega sebe, da je tudi le sekundo veroval v nesramno laž, katero si je izmislilo vražje bitje, da uniči njegovo srečo. Kako le je mogel dvomiti nad svojo nevesto, ki tako nesebično misli le na srečo drugih! In sedaj ga premaga kes, na zamrzla tla poklekne pred svojo nevesto.

»Moja Beatrica, nisem vreden, da me pogledaš, oh, draga moja, sedaj šele vem, kako krivico sem ti storil!«

»Vstani, Edgar, prosim te, dvigni se, Edgar — Edgar!«

Počasi se dvigne lord. S povešeno glavo stoji pred njo, ki se tedaj znova privije k njemu.

»Da, brezmejno bol si mi prizadejal, toda jaz ti tako rada vse odpuščam. Od veselja sem točila solze, ko sem dobila tvoje pismo, kajti zadnje dni mi je šla le misel po glavi: Kaj sem storila Edgarju, da me nič več ne ljubi!«

Resni, ponosni lord zgubi domala oblast sam nad seboj, ko čuje to milo žalovanje.

»Celo svoje življenje ti hočem biti hvaležen s svojo odkritosrčno udanostjo za tvoje odpuščanje. Oh, Beatrica, noč in dan bom imel v mislih, kako te morem osrečiti, ti angelj, ti ljubko dete, čegar izgube bi nikdar ne bil prenesel.«

Sedaj prične Beatrica skoro na glas ihteti.

»Edgar, očeta, ki te je sicer ljubil kot svojega sina, si tako razsrdil, da noče sedaj nič več slišati o tebi, ne da bi se pri tem na vso moč ne razjezil. Prošila in moledovala sem, padla predenj na kolena, da naj ti odpusti, toda vse zaman, in četudi me ima nad vse rad, je vendar z naravnost pretečim glasom zahteval od mene zaročni prstan. Toda jaz mu ga nisem izročila, — preje bi bila umrla,« pristavi Beatrica nežno.

»Torej tako vroče me ljubiš — mene nehvaležneža, sedaj šele vidim, da moje življenje ne bo dovolj dolgo za zahvalo, ki sem ti jo dolžan!« pristavi lord ter jo močno privije na svoje kot kladivo razbijajoče srce.

»Danes zvečer je bil poročnik Colwell pri očetu ter se je dolgo razgovarjal z njim. Ko je odhajal, mi je pošepetal, da naj ne zgubim poguma — vse se bo še obrnilo na dobro. — Od tedaj je oče popolnoma izpremenjen, in ko sem pozneje boječ omenila tvoje ime, se ni več tako razsrdil kot sicer. Toda ljut je še vedno in zato še ne smeš priti v hišo, Edgar, četudi nepopisljivo trpim radi tega!«

»Vse hočem prenesti,« odvrne lord; »da le tebe ne zgubim! — Tvoja ljubezen mi daje moč, da prenesem najhujše udarce, no, in upanje imam tudi, da se kmalu vse obrne na bolje!«

»Da, nadejam se. Toda ti si niti predstavljaš ne moreš, kako težko bom prikrivala svojo bol, da ne smeš kot običajno zahajati v našo hišo. Vrh tega zahteva oče, da naj svoje tuge ne kažem. Za pojutranjem je z več znanci, sosednimi posestniki, dogovorjena daljša vožnja s sankami, katere se udeleži oče, pa tudi jaz naj se pridružim. Toda oče mi je odločno prepovedal, da te o tem obvestim, in ker je on najuglednejši izmed udeležencev, so se tudi ostali uklonili njegovi želji, da se tebe ne povabi.«

Lord Weston prebledi.

»Toda to vendar pomeni, da se je zaroka razdrla,« vzklikne lord bolešno, »kako pa si bodo razlagali, če jaz izostanem?«

»Oče hoče tako, zato te prosim, bodi tako dober, Edgar, ter pusti, da se zgodi njegova volja. Saj poznaš očetovo trmoglavost, hoče ti pač nekaj časa preizkušati in potem bo zopet vse dobro. Sploh bo pa tvoj pojutrašnji izostanek opravičil pod pretvezo nujnih poslov, in ravno to mu je vžgalo novo upanje!«

Lord Weston se po teli besedah precej umiri.

»Uklonim se volji tvojega očeta, saj vsa krivda zadene te mene, zato tudi ne smem godrnjati, ako mi tvoj oče naloži kako kazen. Pisal sem mu, a mi na moje pismo ni odgovoril; tudi sprejeti me ni hotel. Oh, Beatrica, kako zvesti duši imam v tebi in prijatelju, ki mi je moje žaljenje ravnotako kot ti velikodušno odpustil.«

Beatrica nežno zakrije njegova usta z roko.

»Pusti preteklost v miru, Edgar, sedaj sva si zopet dobra, — nič več naju v bodoče ne more razdvoiti, dragec moj, kajneda?«

»Da, za vedno, moja ljubka Beatrica!«

Mlada dvojica se vroče in pristrčno poljubi.

»Ali se nisi bala ob tej uri sama priti v park?«

»O ne, sicer pa čaka name moja sobarica pri vhodu v park, le semkaj sem prišla sama, četudi — — —«

Beseda ji zastane.

»Kaj hočeš reči, dragica moja?«

»Ni nič posebnega, le opazila sem, da se je plazila okrog našega posestva moška oseba, oblečena v mornarsko obleko na prav nenavaden način. In tudi moja sobarica je že dvakrat videla nepoznane obraze prav drznih izrazov.«

Lorda znova navda bojazen. Kaj pa če niso morda te osebe celo pomočniki tiste zagonetne ženske, ki je domala že uničila njegovo srečo? Morda hoče nepoznana ženska svojo zlobno namero proti njegovi nedolžni nevesti zopet ponoviti? Po njegovem mišljenju tudi to ni izključeno. Skrbipolna čustva mu polnijo dušo v slutnji, da se zbirajo nad njegovo ali pa glavo njegove ljubljene Beatrice še težki oblaki.

»Nikdar ne odidi iz hiše sama,« posvari lord nežno, »skrbipolno svojo nevesto,« objubi mi to, draga moja!«

»Prav rada, Edgar, toda zakaj — — —«

»Ne vprašuj, srček moj, izpolni le mojo prošnjo, imam svoje povode, da tako govorim!«

Ona se sicer čudi njegovim besedam, vendar pa radevolje ugodi njegovi želji.

»Še nekaj, draga moja, povej mi, kje si zvedela, da se vrši dvoboj na onem gričku?«

»Ali pa se tudi ne boš znosil nad onim, ki mi je povedal tisto grozno novico, če ti povem njegovo ime?«

»Ne, ne, celo bogato ga hočem nagraditi, saj je s tem preprečil nepopravljivo nesrečo.«

»Patrik, tvoj stari služabnik mi je prinesel grozno vest, prisluškoval je.«

»Vrli služabnik, no, za njegovo zvestobo in skrb ga bom nagradil, niti najmanjšega očitka naj ne sliši od mene.«

Sedaj se z desnico dotakne njenih bujnih las, ki so le deloma zakrite s kapuco.

»Ti ne nosiš nakita?« vpraša lord začudeno.

»Ne, nič več ga ne morem videti, četudi sem ga podedovala po materi ter mi je bil preje najljubša dragocenost. Vedno imam občutek, kot da je z njim združena posebna nesreča.«

»Ali te oče ni vprašal, kje imaš nakit?«

»Da, Edgar, toda vedno sem našla kak izgovor. Toda danes zvečer, ko je bil poročnik Colwell pri očetu, sem po njegovem odhodu naletela očeta v moji sobi, ko je pozorno ogledoval mojo šatuljo z dragocenostmi. Na moje začudeno vprašanje pa mi ni nič odgovoril!«

Lord Weston si je takoj na jasnem. Njegov prijatelj je vso zadevo lordu Hudsonu natančno opisal.

Dalje prih.

Lastnik in izdajatelj Rudolf Juvan, Ljubljana.

Urednik: Franjo Rupnik, Ljubljana.

Za »Zvezno tiskarno in knjigarno«

Alojzij Höfler v Ljubljani.

KARO- ČEVLJI

garantirano priznana
najboljša kvaliteta

MARIBOR
KOROŠKA c. 19.

INSERIRAJTE V NOVI PRAVDI!

ZVEZNA TISKARNA * LJUBLJANA

WOLFOVA ULICA ŠT. 1.

Izdeluje vsa tiskarska dela: knjige, brošure, časopise, tabele, plakate, pisma, razglednice, umetniške slike, note, trgovske in uradne kuverte, pisma, vizitke, koledarje, strojno numeriranje itd. po zmernih cenah.